

Rzut oka na działalność pedagogiczno-dydaktyczną szkoły w Gorzowie.

Tekst pochodzi z pracy magisterskiej Kazimierza Balona z Wyższej Szkoły Pedagogicznej napisanej pod kierunkiem profesora doktora docenta Henryka Smarzyńskiego, pt.: „Problem zbliżenia szkoły do życia”

Kraków, dnia 31 października 1963 rok

Gorzów wcielony był do zakresu szkoły w Chelmku odległego o 5 km i należał do Chelmku aż do roku 1857. W tym roku została otwarta w Gorzowie szkoła parafialna dzięki ówczesnemu dziedzicowi Boreckiemu hrabiemu Kazimierzowi Potulickiemu, który darował szkole gorzowskiej na własność trzy morgi gruntu, jak również materiał drzewny na wystawienie budynku szkolnego. Legat ten zatwierdził Sejm Krajowy w roku 1848. Gmina nie będąc w możności natychmiast tego ligatu skorzystać, wystawiła szkołę dopiero w roku 1855 i dnia 24 października oddała ją do użytku publicznego pod opiekę proboszcza bobreckiego.. Gmina Gorzów zobowiązała się „budynek sprzętami szkolnymi zaopatrzyć, tenże zawsze w dobrym stanie utrzymywać, oraz i ochędostwo i palenie w piecu szkolnym starać się, na opał szkolny płacić nauczycielowi na 6 sąg drzewa 30 zł i opał bezpłatnie zwieźć poddając się w tym wszystkim egzekucji politycznej” (przepisano dosłownie z akt szkolnych). Prawo wyboru nauczyciela pozostawiono proboszczowi w Bobrku. Gmina zobowiązała się nadto płacić na utrzymanie nauczyciela 70 zł. Z chwilą otwarcia szkoły w Gorzowie, władze szkolne przysłały orzeczenie c.k. Rady szkolnej Krajowej do L.1143 wydanego na mocy ustaw szkolnych z dnia 2 maja 1873 roku w sprawie szkoły pospolitej w Gorzowie. Po zbadaniu wszystkich okoliczności, dotyczących się szkoły parafialnej w Gorzowie i wysłuchawszy wniosków. Rady szkolnej okręgowej, c.k. Krajowa Rada szkoły co następuje:

1. Szkołę pospolitą w Gorzowie uznaje się za filialną i przyłącza się ją do szkoły etatowej w Chelmku.
2. Gmina Gorzów, tudzież do niej należący obszar dworski, mają wspólnie szkołę w Gorzowie utrzymać.

Obowiązkiem ich będzie:

- a. Budynek szkolny i przeznaczone dla nauczyciela mieszkanie utrzymywać w dobrym stanie i dbać o wewnętrzne urządzenie szkoły, wedle przepisów władz szkolnych.
- b. Dostarczać środków na opalenie szkoły, przynajmniej w takiej ilości, Aby na każdych 6 sążni sześciennych przestrzeni izby szkolnej przypadowało rocznie 4/5 sąga drzewa bukowego, a względnie odpowiednią ilość drzewa miękkiego, węgla kamiennego.
- c. Starać się o oświetlenie i o obsługę szkoły wedle szczegółowych postanowień miejscowej Rady szkolnej i wyższych władz szkolnych.

W wydatkach na cel powyższy ma brać udział gmina i obszar dworski w takim stosunku, iż każde 100 zł wydatku uiszcza obszar dworski w Gorzowie 43ct, a gmina 97zł57ct.

Na rozliczony w ten sposób wydatek na powyższe cele mają być w pierwszym rzędzie użyte dawniejsze zobowiązania stron, a mianowicie od gminy sześć sągów drzewa wartości 31 zł 50 ct i bezpłatny dowóz tegoż do szkoły. Stosunek powyższy służyć ma za podstawę przy rozliczeniu kwot na powyższe cele przez miejscową Radę szkolną każdorazowo preliminowanych. Nauczyciel tejże szkoły będzie miał wolne mieszkanie, dochód zaś jego roczny tytułem płac wynosić ma 205 zł. Na pokrycie tego wydatku obracać będą przede wszystkim dochody wpływające z dotychczasowych zobowiązań, a mianowicie:

- 1) Dochód zaś w rocznej kwocie 6 zł 81 ct z gruntu szkolnego w wymiarze trzech morgów 223 sążni, oddawanego każdorazowemu nauczycielowi do użytku, od którego to gruntu gmina wszystkie podatki płacić ma.
- 2) Gotówkę rocznie 73 zł 50 ct z funduszu gminy Gorzowa. Prócz tego następujące roczne kwoty, które w moc ustaw uiszczane być mają, a mianowicie:
 - a) od obszaru dworskiego Gorzów 16 ct
 - b) z funduszu szkolnego okręgowego 169 zł 53 ct.

Przyborów szkolnych dostarczać będzie c.k. Rada szkolna okręgowa z funduszu szkolnego okręgowego, z którego wypłacać się ma nadto 10 zł rocznie nauczycielowi na kredę, gąbkę, papier, atrament itp. Potrzeby szkolne i urzędowe. Prawo prezentowania nauczyciela ma wykonywać Rada szkolna miejscowa. Z c.k. Krajowej Rady szkolnej we Lwowie, dnia 16 lipca 1874 roku. W roku 1881/82 reskryptem c.k. Rady szkolnej okręgowej z dnia 18 sierpnia 1882 do L. 2386 szkoła tutejsza została przekształcona na szkołę etatową z dotacją nauczyciela 293 zł 19 ct, którą to kwotę ma nauczyciel pobierać z Urzędu Podatkowego w Chrzanowie.

W roku 1883/4 wskutek nalegań miejscowego nauczyciela gmina wybudowała przy szkole w jednym komplecie stodołę, stajenkę i drewnię na 22 łokcia długą, a 8 łokci szeroką.

W roku 1884 szkoła wraz z zabudowaniami została kosztem 60 zł oparkianiana. Ciekawe zarządzenie wydała Rada szkolna miejscowa w roku szkolnym 1900/01, a mianowicie wakacje letnie dwumiesięczne rozłożyła na dwa terminy: pierwszy od 20 lipca do 20 sierpnia, a drugi od 20 września do 20 października. Zarządzenie to zostało przez Krajową Radę szkolną zatwierdzone.

Ponieważ dzieci szkolnych stale przybywało, 17 maja 1910 roku położono kamień węgielny pod nowy budynek szkolny, który został oddany do użytku publicznego 2 września 1912 roku. Miał on trzy sale lekcyjne i mieszkanie 2 pokojowe dla kierownika szkoły.

Po drugiej wojnie światowej w 1960 roku rozpoczęto budować nową szkołę 1000 lecia 7-mio klasową, ponieważ stara szkoła nie zaspokajała potrzeb z roku na rok przybywających dzieci. Których dzisiaj szkoła liczy 280. Szkoła ta jest fundacją

pracowników Południowych Zakładów Skórzanych w Chelmku. Została ona otwarta w 1961 roku.

Należy podnieść wielką troskliwość obywateli gorzowskich szkole i ich dużą ofiarność dla podniesienia wyników nauczania i wychowania. Każda inicjatywa podjęta przez szkołę jest w lot chwyтана przez społeczeństwo i dzięki tej wspaniałej współpracy szkoły z domem osiąga się wspaniałe wyniki na niwie wychowawczej i naukowej.

Dziś Gorzów jako mała wioska może się poszczycić, że ma najwięcej młodzieży w szkołach średnich i wyższych z całego powiatu. Na ogólną ilość 280 dzieci w szkole w ciągu roku, przy 40 opuszczających rocznie klasę VII, w szkołach średnich jest 40 młodzieży, co stanowi około 16%, w szkołach wyższych jest 19 młodzieży co stanowi 8%, w szkołach zawodowych zasadniczych jest 35 młodzieży, co stanowi 14 %.

Po ukończonych studiach Ew Gorzowie jest dzisiaj: 26 po wyższych, 54 po średnich, a około 90 po zasadniczych. Młodzież garnie się do oświaty, do szkół, prowadzi walkę ze starymi przesądami, zabobonami, zacofaniem i zakłamaniem. Gorzów kulturalnie podnosi się z dnia na dzień. Zaczyna młodzież walczyć z pijaństwem, zaczyna zbierać i oszczędzać, aby kupić dla siebie piękne ubranie, meble do domu, telewizor, radio, motor, auto, itp. Już dziś jest w tej małej wiosce 35% domów, w których rozbrzmiewa radio i telewizor, 40% młodych ludzi posiada motocykle i skutery, 0.6% obywateli ma swoje auta. Ośrodkiem życia kulturalnego wsi jest szkoła. Ona dąży do wytworzenia wśród młodzieży szkolnej atmosfery pogodnej, sprzyjającej rozwojowi ducha i umysłu.

Działalność szkoły nie kończy się na pracy naukowo-programowej. Szkoła posiada własną orkiestrę złożoną z 56 młodzieży w wieku od 9-14 lat, zespół pieśni i tańca złożony z 54 dzieci, zespół recytatorsko-amatorski złożony z 42 uczniów, zespół kroju i szycia składający się z 46 dziewcząt szyjących nie tylko sobie ale i przede wszystkim stroje dla zespołu taneczno-scenicznego dla rozmaitych występów. Jest tu również zespół stolarzy, ślusarzy, elektrotechników, młodych konstruktorów, którzy w szkole spełniają różne usługi, a również i we wsi pomagają ludziom w pracach awaryjnych. W ciągu całego roku zbierają te organizacje pieniądze na urządzenie dłuższej, kilkudniowej wycieczki krajoznawczo-turystycznej po Polsce. Szkoła dąży do wytworzenia wśród młodzieży szkolnej atmosfery pogodnej, sprzyjającej rozwojowi ducha i umysłu.

Działalność szkoły nie kończy się na nauce książkowej, czy praktycznym ujęciu jakiegoś problemu, lecz pociąga ucznia również do zrzeszeniowej pracy twórczej. Jednym z czynników przygotowującym dzieci do życia są zajęcia politechniczne eksperymentalne w fabryce obuwia.